

PDF hosted at the Radboud Repository of the Radboud University Nijmegen

The following full text is a publisher's version.

For additional information about this publication click this link.

<http://hdl.handle.net/2066/158432>

Please be advised that this information was generated on 2021-09-18 and may be subject to change.

Friese 17de-eeuwse bedstedewand herplaatst in Workum

door Johan de Haan

Workum, Noard 5, bedstedewand

Eind 2015 werd in ons huis aan Noard 5 in Workum een 17de-eeuwse bedstedewand herplaatst.

De eikenhouten kamerbetimmering, ruim 5 m breed en 2 m hoog, bestaat uit een open bedstede, geflankeerd door kastdeuren en werd in 1923 verkocht uit het pand Noard 3. Op een antiekbeurs ging het Rijk over tot aankoop en de betimmering was respectievelijk te zien in het Zuiderzeemuseum in Enkhuizen en in het Fries Museum in Leeuwarden. Na enige tijd in depot is nu een goede plaats gevonden in het huis Noard 5. Dit voorname woonhuis, met rijk versierde trapgevel, dateert uit dezelfde tijd als de bedstedewand: het midden van de 17de eeuw. Het werd omstreeks 1795 in opdracht van Daniël Bonifatius van der Haer verbouwd tot koetshuis bij zijn naastgelegen woonhuis Noard 3. Mogelijk werd toen de oude bedstedewand van het ene naar het andere huis verplaatst. Het zijn vaak mooie allianties van functionaliteit en representatie: de bedstedewanden die vooral in de zeventiende maar ook in de 18de eeuw in veel huizen in Nederland te vinden waren. Slaapplaatsen, kasten, door- en opgangen konden effectief worden weggewerkt achter het architectonische gebaar van een houten wand, die bovendien gelegenheid bood om met kostbare bedgordijnen en ander beddegoed te pronken en waarvan de bovenrand uitnodigde tot het uitstellen van voorwerpen van aardewerk en porselein.

Ook de in Workum herplaatste wand is een fraai staaltje 17de-eeuwse binnenhuisarchitectuur. Door het snijwerk verradert deze

wand zijn Friese oorsprong. Op de deuren van de kast zijn zogeheten Friese togen aangebracht, die bestaan uit drie pentagonale blokjes waarvan de middelste is voorzien van een kopje. Dergelijke togen komen voor op veel Friese preekstoelen en kasten en zijn typisch voor Fries meubelwerk uit de 17de eeuw. De decoraties van de halfzuilen maken eveneens duidelijk dat de wand niet elders kan zijn ontstaan. De postamenten aan weers-

Bolsward, portaal stadhuis

zijden van de bedopening zijn voorzien van decoraties die lijken op het snijwerk van het portaal in de raadzaal van het tussen 1614 en 1617 gebouwde stadhuis van Bolsward. Dat portaal is gesigeneerd door de Bolswarder kistenmaker Jacob Gijsberts, vader van de befaamde Friese dichter Gysbert Japicx. ■

Instandhouding

Kosten In 2015 bedroegen de voor instandhouding gemaakte kosten € 11.561.290 (2014: € 9.815.905). De basis voor de duurzame instandhouding van onze panden wordt gevormd door de huuropbrengst. Deze bedroeg in het verslagjaar in totaal € 8.792.213 (2014: € 8.396.307). Daarmee is, zoals gebruikelijk, aan de instandhouding van ons bezit meer uitgegeven, dan de Vereniging aan huurinkomsten ontvangt (31,4 % meer, in 2014 17% meer).

Effecten Aan 59 panden is in 2015 voor meer dan € 25.000 aan instandhoudingskosten besteed (2014: 51).

In 18 gevallen (2014: 8) daarvan lag de besteding tussen de € 50.000 en de € 100.000, te weten bij:

Amsterdam

- 'Huis Bartolotti', Herengracht 172
- 'Huis Van Brienen', Herengracht 284
- Kerkstraat 324

Breda

- Kapel van Gageldonk, Moerenpad 10

Cruquius

- 'de Cruquius', Cruquiusdijk 27

Delft

- Markt 2

Dordrecht

- 'De Onbeschaamde', Wijnstraat 123

Haarlem

- Groot Heiligland 63
- 'Hodshon Huis', Spaarne 17

Harlingen

- Noorderhaven 106

Hasselt

- Rosmolenstraat 3

Heiloo

- 'Nijenburg', Kennemerstraatweg 278

Hoorn

- Kuil 32

Leiden

- Vliet 9

Monnickendam

- Noordeinde 5

Nijmegen

- Sint Anthoniusplaats 9

Schiedam

- 'Weeshuis der Hervormden', Lange Achterweg 36-82

Workum

- Noard 5

Aan 19 (2014: 18) van de hiervoor genoemde 59 panden is in 2015 meer dan € 100.000 besteed, waaronder bij 3 panden zelfs meer dan € 500.000, omdat het instandhouding van (grotere) complexen betrof of het werk betrekking had op volledige restauraties of delen daarvan.

Het ging daarbij om (tussen haken is het bestede bedrag in € 1.000 vermeld):

Amsterdam, Beulingstraat 25 (153)

Cascoherstel en huurmutatie

Amsterdam, Gemeenlandshuis, Diemerzeedijk 27 (174)

Nieuwe poortdeuren, schilderwerk en installatiewerk voor huurmutatie

Amsterdam, 'Huis Bartolotti', Herengracht 170 (909)

Restauratie interieur en casco

Alkmaar, 'Het Hooge Huys', Sint Laurensstraat 1-3 (207)

Restauratie casco en interieur

Driebergen-Rijsenburg, 'Sparrendaal',

Hoofdstraat 87-91 (254)

Restauratie rechter koetshuis

Dordrecht, 'Huis Rodenburch', Wijnstraat 153 (163)

Afbouw interieur bel-etage

Haarlem, Korte Spaarne 31 (130)

Huurmutatie

Haarlem, 'Huis Barnaart', Nieuwe Gracht 7 (539)

Restauratie casco en interieur

Hoorn, Maria- of Kruittoren, Achter de Vest 1 (141)

Herbestemming 'Monument en Bed'

Leeuwarden, 'Huis Van Eysinga', Koningstraat 1 (301)

Restauratie en herbestemming

Middelburg, 'Huis 's-Hertogenbosch', Vlasmarkt 51 (160)

Splitsen wonen/kantoor

Naaldwijk, Heilige Geest Hofje (108)

Renovatie woning

Den Haag, 'Derde Ambachtsschool', Zwaardstraat 16 (230)

Schilderwerk en huurmutatie

Schiedam, Hofje van Belois 1-37, 'Hofje van Belois' (293)

Renovatie twee woningen en onderhoud hofje

Schiedam, Proveniershuis 1-30 (162)

Renovatie twee woningen

Tegelen, 'Den Gouden Berg', Sint Martinusstraat 2 (639)

Restauratie en herbestemming

Velsen-Zuid, 'Beeckestijn', Rijksweg 130-136 (214)

Schilderwerk, buitenlantaarns en reguliere lasten

Waneperveen, Schultehuis, Veneweg 83 (185)

Huurmutatie

Voor de panden Rosmolenstraat 3 te Hasselt en Achter de Vest 1 (Mariatoren) te Hoorn werd een investering van € 230.000 (2014: € 205.000) gedaan in het kader van ons project 'Monument en Bed', die met het Bestemmingsfonds dat in 2013 uit de gift van de Bank-Giro Loterij is gevormd, wordt verrekend.

Bijzondere werken Ten aanzien van de hiervoor genoemde projecten verdient het werk aan de volgende panden aparte aandacht:

Alkmaar, Sint Laurensstraat 1, 'Het Hooge Huys'

Deze in 2014 begonnen restauratie onderging dit jaar zijn grootste verandering. Het kantoorgebouw voor de Noord-Hollandse Levensverzekering Maatschappij, ontworpen door A.J. Kropholler, is geïnspireerd op gebouwen van Berlage, wat te zien is aan het grote baksteenformaat, het gebruik van natuursteen op de constructieve delen en de functioneel ingedeelde gevels waarbij er geen strakke indeling met ramen was, maar waarbij je aan de raamindeling kunt zien wat de functie is van de achterliggende vertrekken. Decoraties zijn geïntegreerd in de constructie (zoals bij de bewerkte natuurstenen latei boven de vergaderkamer) en de detaillering is ver door-